№5 (63)
2020

Qazaqstan Respýblıkasy Zańnama jáne quqyqtyq aqparat ınstıtýtynyń JARSHYSY

gylymı-quqyqtyq jýrnal

Құрылтайшы және баспагер:
«Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК
2006 жылдан бастап шығады
Журналдың материалдары
www.zqai.kz
сайтында орналастырылған
Заң ғылымдары бойынша диссертациялардың негізгі ғылыми нәтижелерін жариялауға арналған басылымдар тізіліміне енгізілген (ҚР БҒМ БҒСБК 30.05.2013 ж. №894 бұйрығы)

Редакциялық кеңес құрамы
Сәрпеков Р.Қ. - *Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) – (төраға)*
Абайділдинов Е.М. – *з.ғ.д. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Абызов Р.М. – *з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)*
Белых В.С. – *з.ғ.д. (Екатеринбург, Ресей)*
Губин Е.П. – *з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)*
Мельник Р.С. – *з.ғ.д. (Киев, Украина)*
Моисеев А.А. – *з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)*
Муромцев Г.И. – *з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)*
Рахметов С.М. – *з.ғ.д. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Малиновский В.А. – *з.ғ.д. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Унзила Шапак – *з.ғ.д. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*

Бас редактор
Дүйсенов Е.А. – *з.ғ.к.*

Редакциялық алқа құрамы
Азер Алиев – *PhD (Киль, Германия)*
Айымбетов М.А. – *ҚР еңбек сіңірген мәдениет қайраткері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Байниязова З.С. – *з.ғ.к. (Саратов, Ресей)*
Жанғарашев Р.М. – *LLM (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Қазбаева Ә.Ғ. – *з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Казиев З.Ғ. – *з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Қайырбаева Л.К. – *PhD (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Кизова А.Ж. – *LLM (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Қоныс В.Т. – *з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Құлжабаева Ж.О. – *з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Нұрғазинов Б.Қ. – *з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Нұрмағамбетов Р.Ғ. – *PhD (Челябинск, Ресей)*
Примашев Н.М. – *з.ғ.к. (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
Рахымбердин К.Х. – *з.ғ.д. (Өскемен, Қазақстан)*
Тегізбекова Ж.Ч. – *з.ғ.к. (Бішкек, Қызғызстан)*

Журнал редакциясы
Джамбуршин К.А.
Колтубаева Г.Б.
Ердешева Д.Т.
Жұмагелдина Б.Ж.
Байленова А.Қ.
тел.: 8 (7172) 26-61-29

Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрлігі Ақпарат комитетінің БАҚ есепке қою туралы куәлігі № 17761-Ж 25.06.2019 ж. (Алғашқы есепке қою кезі №6592-Ж. 07.09.2005 ж.)
Мекен-жайы:
Қазақстан Республикасы, 010000, Нұр-Сұлтан қ., Д. Қонаев к., 12/1 «Сулы-жасыл желекжол» БО
тел.: 8(7172) 57-03-42
www.zqai.kz
E-mail: instzak-kz@mail.ru
institutzakonodatelstva@gmail.com

Редакция бағанасы 7

Конституциялық және әкімшілік құқық

Р.М. ЖАНҒАРАШЕВ Құқықтық емес факторлардың сот шешімдеріне әсерін талдау 13

Б.Қ. НҰРҒАЗИНОВ, Л.Т. ЖАНҰЗАҚОВА, А.А. КАРАЕВ Мемлекеттік көрсетілетін қызметтер жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз ету мемлекеттік функцияларын іске асыру нысаны ретінде 17

Б.Қ. НҰРҒАЗИНОВ Сот төрелігінің жалпы конституциялық қағидаттарының Қазақстан Республикасындағы әкімшілік рәсімдер мен әкімшілік сот ісін жүргізу қағидаттарымен арақатынасы (проблемалық мәселелер) 27

Д. ДОСМЫРЗА, Х. МАНЕЙ Қазақстан Республикасындағы кедендік әкімшілік жүргізудің даму перспективалары 37

Н. СӘУЛЕН, Г.А. ҚУАНАЛИЕВА, А.Н. ОСПАНОВА Қазақстан Республикасындағы әкімшілік рәсімдер мен әкімшілік сот ісін жүргізу қағидаттарын теориялық талдау 45

Е.Б. АБДРАСУЛОВ, Х. БАЖАЙ, А.Е. АБДРАСУЛОВА Қазақстан Республикасы Конституциясының қолданысы: құқықтық, құндылықтық және функционалдық мазмұны 57

А. САЛИМГЕРЕЙ Қазақстан Республикасында адам өмірін ұзартудың жаңа тәсілдері (медициналық және құқықтық аспектілер) 68

Азаматтық және азаматтық-процестік құқық

Е.А. ДҮЙСЕНОВ, А.К. ЛЯМБЕКОВА Қазақстан Республикасында «жасыл экономиканы» құқықтық реттеудің кейбір мәселелері 76

В.Н. СИНЕЛЬНИКОВА Сән индустриясындағы дизайн зияткерлік меншік объектісі ретінде 83

Е.В. НЕСТЕРОВА Тапсырыс берушінің мердігерге құрылыс мердігерлігі шарты бойынша жұмысты орындау үшін қажетті жағдайлар жасау міндеті туралы 90

К.К. САБИРОВ Қателікке мүмкіндік жоқ: Қазақстан Республикасының заңнамасында жылжымайтын мүлікке құқықтың ауысуының даулы мәселелерін шешу перспективалары 97

Ұ.Е. КУДИЯРОВА Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіндегі адалдық, парасаттылық, әділеттілік қағидаттарын түсіндіру туралы мәселеге орай 106

Г.Э. АБДРАСУЛОВА Азаматтық заңнаманың ашылмаған ақпарат туралы нормаларын қолдану: теория және практика мәселелері 111

Б.О. АЛТЫНБАСОВ Мемлекеттік университеттердің басқару органдарын жетілдірудегі құқықтық және ұйымдастырушылық реформалар 118

Қылмыстық құқық және қылмыстық процесс

С.М. РАХМЕТОВ Қазақстан Республикасының отбасылық және тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасын жетілдіру мәселелері 127

С.С. ҚАРЖАУБАЕВ Салықтық қылмыстық құқық бұзушылықтар профилактикасының жалпы мәселелері 135

Д.А. ФИНК Өтініш беруші әйелдердің және қылмыстық құқық бұзушылықтан зардап шеккендердің сот төрелігіне қылмыстық құқық бұзушылықтан келтірілген залалды өтеу шарты ретінде қол жеткізуі 142

Р.Ж. ҚОЖАХМЕТОВА, А.А. ТЫНЫШБАЕВА Кәмелетке толмағандар арасында суицидтің алдын алу проблемаларына ықпал ететін негізгі факторлар 149

Халықаралық құқық және салыстырмалы құқықтану

Ж.О. ҚҰЛЖАБАЕВА Экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жүйесінде Қазақстан Республикасының инвестициялық қолдаудың құқықтық тетігі 159

Л.К. ҚАЙЫРБАЕВА Халықаралық және еуропалық құқықта жеке деректерді қорғау 168

Құқықтық мониторинг

А.Қ. ҚАНАТОВ, А.Е. БЕКТЕНОВ, О.С. ҚАРАХОЖАЕВ Қазақстанда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл тиімділігінің (тиімсіздігінің) проблемалық аспектілері (салалық заңнаманы талдау) 175

Мемлекеттік тілдегі заңшығармашылық практикасынан

А.А. МЕДИНАЕВА Мемлекеттік тілдегі халықаралық шарттардың тілі мен стилі: ғылыми лингвистикалық талдау 182

А.Р. ҚҰЛБАТЫРОВА Халықаралық тәжірибе негізінде екі тілді заңнаманы әзірлеудегі өзекті мәселелер 186

С.К. БӘКІР Мемлекеттік тілді түлетудің үш қағидаты 191

Жас ғалым мінбері

А. АРЫСТАН Зияткерлік меншік құқықтарының сауда аспектілері жөніндегі келісімдегі (ЗМҚСА) коммерциялық құпияның құқықтық режимі 196

Л.Е. НҰРЛҰМБАЕВА Германияның қылмыстық процесіндегі бұйрық өндірісі 207

Т.К. МАКЕНОВ Карантин кезеңінде азаматтардың конституциялық құқықтары мен бостандықтарын мемлекеттік қамтамасыз ету 213

А.М. НЕМЕРЕБАЕВА Азаматтардың мемлекеттік басқаруға қатысу нысандары 218

Ж.Б. УМБЕТБАЕВА Атмосфералық ауа Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі бойынша құқықтық қорғау объектісі ретінде 224

Ғылыми өмір хроникасы

Қазақстан Республикасы Заңнама және құқықтық ақпарат институты Ғылыми кеңесінің 2020 жылдың қорытындысы бойынша отырысы туралы ақпараттық хабарлама, Нұр-Сұлтан қ., 2020 жылғы 21 желтоқсан 232

«Жаршының» архивтік беттері

Е.Н. НҰРҒАЛИЕВА Еңбек заңнамасын жетілдіру мәселелері (ҚР ЗИ Жаршысы №1(25)-2012 ж. – 61-65 бб.) 236

Р. АНАРОВА З. ғ. д., профессор Е.Н. Нұрғалиеваның «Еңбек заңнамасын жетілдіру мәселелері» ғылыми жарияланымына қайтып оралғанда 241

Есімнама

Қазақстан Республикасы Заңнама және құқықтық ақпарат институтының директорын жоғары марапатпен құттықтау 245

Қазақстан Республикасы Заңнама және құқықтық ақпарат институтының бас ғылыми қызметкері, з.ғ.к., доцент А.А. Караев – 55 жаста 246

Библиография

Заң ғылымдарының докторы, профессор М.Ч. Қоғамовтың Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексіне түсініктемесіне рецензия 1-том. Жалпы бөлім. 3-басылым, толықтырылған және қайта өңделген. – Алматы.: «Жеті жарғы», 2020. — 751 б. 247

Даналық ойлар 248

ВЕСТНИК

Института законодательства и правовой информации Республики Казахстан

научно-правовой журнал

№5 (63)
2020

Учредитель и издатель:
РГП на ПХВ «Институт законодательства и правовой информации Республики Казахстан»
Издается с 2006 года
Все материалы журнала размещаются на сайте **www.zqai.kz**
Включен в перечень изданий для публикации основных научных результатов диссертаций по юридическим наукам
(Приказ ККСОН МОН РК №894 от 30.05.2013 г.)

Состав Редакционного совета
Сарпеков Р.К. – *Заслуженный деятель Казахстана (Нур-Султан, Казахстан) – (председатель)*
Абайдельдинов Е.М. – *д.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)*
Абызов Р.М. – *д.ю.н. (Москва, Россия)*
Белых В.С. – *д.ю.н. (Екатеринбург, Россия)*
Губин Е.П. – *д.ю.н. (Москва, Россия)*
Мельник Р.С. – *д.ю.н. (Киев, Украина)*
Моисеев А.А. – *д.ю.н. (Москва, Россия)*
Муромцев Г.И. – *д.ю.н.(Москва, Россия)*
Рахметов С.М. – *д.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)*
Малиновский В.А. – *д.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)*
Унзила Шапак – *д.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)*
Главный редактор
Дюсенов Е.А. – *к.ю.н.*

Состав Редакционной коллегии
Азер Алиев – *PhD (Киль, Германия)*
Айымбетов М.А. – *заслуженный деятель культуры РК (Нур-Султан, Казахстан)*
Байниязова З.С. – *к.ю.н. (Саратов, Россия)*
Джангарашев Р.М. – *LLM (Нур-Султан, Казахстан)*
Казбаева А.Г. – *к.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)*
Казиев З.Г. – *к.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)*
Каирбаева Л.К. – *PhD (Нур-Султан, Казахстан)*
Киязова А.Ж. – *LLM (Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*
КонусоваВ.Т.–*к.ю.н.(Нур-Султан,Казахстан)*
Кулжабаева Ж.О. – *к.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)*
Нургазинов Б.К. – *к.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)*
Нурмагамбетов Р.Г. – *PhD (Челябинск, Россия)*
Примашев Н.М. – *к.ю.н. (Нур-Султан, Казахстан)*
Рахимбердин К.Х. – *д.ю.н. (Усть-Каменогорск, Казахстан)*
Тегизбекова Ж.Ч. – *к.ю.н. (Бишкек, Кыргызстан)*

Редакция журнала
Джамбуршин К.А.
Колтубаева Г.Б.
Ердешева Д.Т.
Жумагелдина Б.Ж.
Байленова А.К.
тел.: 8 (7172) 26-61-29

Свидетельство о постановке на учет СМИ № 17761-Ж от 25.06.2019 г. Комитета информации Министерства информации и коммуникаций Республики Казахстан (Первичная постановка на учет №6592-Ж. 07.09.2005 г.)

Адрес:
Республика Казахстан,010000,
г. Нур-Султан, ул. Д. Конаева, 12/1
БЦ «На Водно-зеленом бульваре»
тел.: 8 (7172) 57-03-42
www.zqai.kz
E-mail: instzak-kz@mail.ru
institutzakonodatelstva@gmail.com

Колонка редакции ... 9

Конституционное и административное право

Р.М. ДЖАНГАРАШЕВ Анализ влияния неправовых факторов на судебные решения ... 13

Б.К. НУРГАЗИНОВ, Л.Т. ЖАНУЗАКОВА, А.А. КАРАЕВ Государственные услуги как форма реализации государственных функций обеспечения прав и законных интересов физических и юридических лиц ... 17

Б.К. НУРГАЗИНОВ Соотношение общих конституционных принципов правосудия с принципами административных процедур и административного судопроизводства в Республике Казахстан (проблемные вопросы) ... 27

Д. ДОСМЫРЗА, Х. МАНЕЙ Перспективы развития таможенного администрирования в Республике Казахстан ... 37

Н. САУЛЕН, Г.А. КУАНАЛИЕВА, А.Н.ОСПАНОВА Теоретический анализ административных процедур и принципов административного судопроизводства в Республике Казахстан ... 45

Е.Б. АБДРАСУЛОВ, Х. БАЖАЙ, А.Е. АБДРАСУЛОВА Действие Конституции Республики Казахстан: правовое, ценностное и функциональное содержание ... 57

А. САЛИМГЕРЕЙ Новые подходы по продлению человеческой жизни в Республике Казахстан(медицинские и правовые аспекты) Гражданское и гражданско-процессуальное право ... 68

Гражданское и гражданско-процессуальное право

Е.А. ДЮСЕНОВ, А.К. ЛЯМБЕКОВА Некоторые вопросы правового регулирования «зеленой экономики» в Республике Казахстан ... 76

В.Н. СИНЕЛЬНИКОВА Дизайн в индустрии моды как объект интеллектуальной собственности ... 83

Е.В. НЕСТЕРОВА Об обязанности заказчика создать подрядчику необходимые условия для выполнения работы по договору строительного подряда ... 90

К.К. САБИРОВ Без права на ошибку: перспективы разрешения спорных вопросов перехода прав на недвижимое имущество в законодательстве Республики Казахстан ... 97

У.Е. КУДИЯРОВА К вопросу о разъяснении принципов добросовестности, разумности, справедливости, содержащихся в Гражданском кодексе Республики Казахстан ... 106

Г.Э. АБДРАСУЛОВА Применение норм гражданского законодательства о нераскрытой информации: вопросы теории и практики ... 111

Б.О. АЛТЫНБАСОВ Правовые и организационные реформы совершенствования органов управления государственных университетов ... 118

Уголовное право и уголовный процес

С.М. РАХМЕТОВ Проблемы совершенствования законодательства Республики Казахстан по противодействию семейно-бытовому насилию ... 127

С.С. КАРЖАУБАЕВ Общие вопросы профилактики налоговых уголовных правонарушений ... 135

Д.А. ФИНК Доступ женщин-заявителей и пострадавших от уголовного правонарушения к правосудию как условие компенсации ущерба, причиненного уголовным правонарушением ... 142

Р.Ж. КОЖАХМЕТОВА, А.А. ТЫНЫШБАЕВА Основные факторы, влияющие на проблемы предупреждения суицидов среди несовершеннолетних 149

Международное право и сравнительное правоведение

Ж.О. КУЛЖАБАЕВА Правовой механизм инвестиционной поддержки Республики Казахстан в системе обеспечения экономической безопасности 159

Л.К. КАИРБАЕВА Защита персональных данных в международном и европейском праве 168

Правовой мониторинг

А.К. КАНАТОВ, А.Е. БЕКТЕНОВ, О.С. КАРАХОЖАЕВ Проблемные аспекты эффективности (неэффективности) противодействия коррупции в Казахстане (анализ отраслевого законодательства) 175

Из практики законотворчества на государственном языке

А.А. МЕДИНАЕВА Язык и стиль международных договоров на государственном языке: научный лингвистический анализ 182

А.Р. КУЛЬБАТЫРОВА Актуальные вопросы разработки двуязычного законодательства на основе международного опыта 186

С.К. БАКИРОВ Три принципа ренессанса государственного языка 191

Трибуна молодого ученого

А. АРЫСТАН Правовой режим коммерческой тайны в соглашении по торговым аспектам прав интеллектуальной собственности (ТРИПС) 196

Л.Е.НУРЛУМБАЕВА Приказное производство в уголовном процессе Германии 207

Т.К. МАКЕНОВ Государственное обеспечение конституционных прав и свобод граждан в период карантина 213

А.М. НЕМЕРЕБАЕВА Формы участия граждан в государственном управлении 218

Ж.Б. УМБЕТБАЕВА Атмосферный воздух как объект правовой охраны по экологическому кодексу Республики Казахстан 224

Хроника научной жизни

Информационное сообщение о заседании Ученого совета Института законодательства и правовой информации Республики Казахстан по итогам 2020 года, г. Нур-Султан, 21 декабря 2020 года 233

Архивные страницы «Вестника»

Е.Н. НУРГАЛИЕВА Вопросы совершенствования трудового законодательства (статья в Вестнике ИЗ РК №1(25)-2012 г. – С. 61-65) 236

Р. АНАРОВА Возвращаясь к научной публикации д.ю.н., профессора Е.Н. Нургалиевой «Вопросы совершенствования трудового законодательства» 241

Персоналии

Поздравление директора Института законодательства и правовой информации Республики Казахстан с высокой наградой 245

Главному научному сотруднику Института законодательства и правовой информации Республики Казахстан, к.ю.н., доценту А.А. Караеву – 55 лет 246

Библиография

Рецензия на Комментарий к Уголовно-процессуальному кодексу Республики Казахстан доктора юридических наук, профессора Когамова М.Ч., том 1. Общая часть. 3-е изд., доп. и перераб. – Алматы, «ЖетіЖарғы», 2020. – 751 с. 247

Мудрые мысли 248

Bulletin of Institute of Legislation and Legal Information of the Republic of Kazakhstan

JARSHYSY

scientific and legal journal

№5 (63)
2020

Founder and publisher:
RSE on the REM «Institute of Legislation and Legal information of the Republic of Kazakhstan»
Published since 2006
All journal materials are placed on the website
www.zqai.kz
Included in the list of publications of basic scientific results of dissertations on legal sciences (Order CCES MES RK №894 from 05.30.2013)

Editorial Council members
Sarpekov R.K. – *Honored Personality of Kazakhstan (Nur-Sultan, Kazakhstan) – (Chairman)*
Abaydeldinov E.M. – *d.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Abyzov R.M. – *d.j.s. (Moscow, Russian)*
Belih V.S. – *d.j.s. (Ekaterinburg, Russian)*
Gubin E.P. – *d.j.s. (Moscow, Russian)*
Melnik R.S. – *d.j.s. (Kiev, Ukraine)*
Moiseev A.A. – *d.j.s. (Moscow, Russian)*
Muromcev G.I. – *d.j.s. (Moscow, Russian)*
Rahmetov S.M. – *d.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Malinovski V.A. – *d.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Unzila Shapak – *d.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Chief Editor
Dyussenov Ye.A. – *c.j.s.*

Editorial Board members
Azer Aliyev – *PhD (Kiel, Germany)*
Aiymbetov M.A. – *Honored Worker of Culture of Kazakhstan, (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Bainiyazova Z.S. – *c.j.s. (Saratov, Russian)*
Dzhangarashev R.M. – *LLM (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kazbayeva A.G. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kaziyev Z.G. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kairbaeva L.K. – *PhD (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kiyazova A.Zh. – *LLM (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Konusova V.T. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Kulzhabayeva Zh.O. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Nurgazinov B.K. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Nurmagambetov R.G. – *PhD (Chelyabinsk, Russian)*
Primashev N.M. – *c.j.s. (Nur-Sultan, Kazakhstan)*
Rakhimberdin K.H. – *d.j.s. (Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan)*
Tegizbekova Zh.Ch. – *c.j.s. (Bishkek, Kyrgyzstan)*

The editorial staff
Dzhamburshin K.A.
Koltubayeva G.B.
Yerdesheva D.T.
Zhumageldina B.Zh.
Bailenova A.K.
tel .: 8 (7172) 26-61-29

The certificate of registration of mass media №17761-G from 25.06.2019 from the Information Committee of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan (Number and date of primary registration №6592-Zh.07.09.2005.)

Address:
The Republic of Kazakhstan,
010000, Nur-Sultan, D. Konaev str., 12/1
BC «On the water-green boulevard»
tel .: 8(7172) 57-03-42
www.zqai.kz
e-mail: instzak-kz@mail.ru
institutzakonodatelstva@gmail.com

Editorial 11

Constitutional and Administrative Law

R.M. DZHANGARASHEV Analysis of the influence of non-legal factors on court decisions 13

B.K. NURGAZINOV, L.T. ZHANUZAKOVA, A.A. KARAYEV Public services as a form of implementation of state functions, ensuring the rights and legitimate interests of individuals and legal entities 17

B.K. NURGAZINOV Correlation of general constitutional principles of justice with the principles of administrative procedures and administrative proceedings in the Republic of Kazakhstan(problematic issue) 27

D. DOSMYRZA, KH. MANEY Prospects for the development of customs administration in the Republic of Kazakhstan 37

N. SAULEN, G.A. KUANALIYEVA, A.N. OSPANOVA Theoretical analysis of administrative procedures and principles of administrative court proceedings in the Republic of Kazakhstan 45

E.B. ABDRASULOV, K. BAZHAY, A.E. ABDRASULOVA Application of the constitution of the Republic of Kazakhstan: legal, value and functional content 57

A. SALIMGEREY New approaches the human life-extensionin the Republic of Kazakhstan(medical and legal aspects) 68

Civil and Civil Procedure Law

E.A. DYUSENOV, A.K. LYAMBEKOVA Some issues of legal regulation of «green economy» in the Republic of Kazakhstan 76

V. SINELNIKOVA Design in the fashion industry as an object of intellectual property 83

E.V. NESTEROVA The obligation of the customer to create the necessary conditions for the contractor to perform works under contraction project contract 90

K. SABIROV No room for error: perspectives of resolving issues of the transfer of rights to real estate in the legislation of the Republic of Kazakhstan 97

U.E. KUDIYAROVA Explanation of the principles of fairness, intelligence and justice found in the Civil code of the Republic of Kazakhstan 106

G.E. ABDRASSULOVA Application of the standards of civil legislation on non-disclosed information: issues of theory and practice 111

B.O. ALTYNBASSOV Legal and organizational reforms in the improvement of the governance bodies of public universities 118

Criminal law and Criminal procedure

S.M. RAKHMETOV Issues of improving the legislation of the Republic of Kazakhstan on combating domestic and domestic violence 127

S.S. KARZHAUBAYEV General issues of prevention of tax criminal offenses 135

D.A. FINK Access of women applicants and victims of a criminal offense to justice as a condition of compensation for damage caused by a criminal offense 142

R. KOZHAKHMETOVA, A.A. TYNYSHBAYEVA The main factors influencing the problems of suicide prevention among minors 149

CONTENT

International law and Comparative law

Zh. KULZHABAYEVA Legal mechanism of investment support of the Republic of Kazakhstan in the economic security system ... 159

L.K. KAIRBAYEVA Personal data protection in international and european law ... 168

Legal monitoring

A.K. KANATOV, A.E. BEKTENOV, O.S. KARAKHOZHAYEV Problematic aspects of efficiency (inefficiency) of anti-corruption measures in Kazakhstan (analysis of industry legislation) ... 175

From the lawmaking practice in the official language

A.A. MEDINAYEVA The language and style of international treaties in the national language: a scientific linguistic analysis ... 182

A.R. KULBATYROVA Current issues of developing bilingual legislation based on international experience ... 186

S. BAKIR Three principles of the state language renaissance ... 191

Young researchers' tribune

A. ARYSTAN Legal regime of trade secrets in the agreement on trade aspects of intellectual property rights (TRIPS) ... 196

L.E. NURLUMBAYEVA Writ proceeding in the criminal process of Germany ... 207

T.K. MAKENOV State support of constitutional rights and freedoms of citizens during the quarantine period ... 213

A.M. NEMEREBAYEVA Forms of participation of citizens in public administration ... 218

Zh.B. UMBETBAYEVA Atmospheric air as an object of legal protection according to the Environmental code of the Republic of Kazakhstan ... 224

The Chronicle of Scientific Life

Information note on the meeting of the Academic Council of the Institute of Legislation and Legal Information of the Republic of Kazakhstan on the results of 2020,Nur-Sultan,December 21, 2020 ... 234

The archive pages of the«Bulletin»

E.N. NURGALIYEVA Issues of improving labor legislation(article in the Bulletin of the IL RK No. 1 (25) -2012 - P. 61-65) ... 236

R. ANAROVA Back to the article of the Doctor of Law, Professor E.N. Nurgaliyeva «Issues of improving labor legislation» ... 241

Personalities

Congratulation of the Director of Institute of Legislation and Legal Information of the Republic of Kazakhstanwith a high award ... 245

Chief Researcher of the Institute of Legislation and Legal Information of the Republic of Kazakhstan, Candidate of Law, Associate Professor A.A. Karayev is 55 years old ... 246

Bibliography

Review of the Commentary on the Criminal Procedure Code of the Republic of Kazakhstan, Doctor of Law, Professor M.Ch. Kogamov, Volume 1. General part. 3rd ed., Added and revised - Almaty, «ZhetiZhargy», 2020. - 751 p. ... 247

Wise thoughts ... 248

что на каждом этапе своего развития человечеству приходилось делать нелегкий выбор: какими конституционными правами и свободами оно готово пожертвовать во имя своей безопасности. Принятые правовые акты в Республике Казахстан, определяющие пределы действия введенных ограничительных мер в связи с профилактикой распространения пандемии коронавируса, напрямую руководствуютсяКонституцией Республики Казахстан, принятой на республиканском референдуме 30 августа 1995 года, так как главной целью ограничений является охрана основных ценностей в обществе, к которым относятся человек, его жизнь, права и свободы. Данная аксиома в полной мереотносится к ситуации, связанной с введением запретов и ограничений в целях профилактики распространения коронавируса, при которой часть нефундаментальных прав граждан может ограничиваться в соответствии с законом в интересах безопасности окружающих.

ЛИТЕРАТУРА

1. Жалсанов Б.Ц. Возможность применения административного принуждения полицией при ограничительных мероприятиях (карантине). Вестник Московского университета МВД России № 4, 2020 г. С. 167-169.

2. Илесанми М. А. Пандемии и проблема ограничения прав человека // Юрист. 2018. № 8. С. 59–65.

3. Маслоу А. Мотивация и личность. - СПб.: Евразия, 1999. – 478 с.

4. Maybourn, R. Der Preis für Sicherheit. Die Ansichteneines Reeders // Schiff&Hafen/ Kommandobrücke. Heft 10.-1981, 33. Jahrtag. p. 144-149 (нем.).

REFERENCES

1. Zhalsanov B.C. Vozmozhnost’ primenenija administrativnogo prinuzhdenija policiej pri ogranichitel’nyh meroprijatijah (karantine). Vestnik moskovskogo universiteta MVD Rossii № 4, 2020 g. S. 167-169.

2. Ilesanmi M. A. Pandemii i problema ogranichenija prav cheloveka // Jurist. 2018. № 8. - S. 59–65.

3. Maslou A. Motivacija i lichnost’. SPb.:Evrazija, 1999. -478 s.

4. Maybourn, R. Der PreisfürSicherheit. Die Ansichteneines Reeders // Schiff &Hafen/ Kommandobrücke. Heft 10.-1981, 33. Jahrtag. p. 144-149 (nem.).

УДК34.342.7

АЗАМАТТАРДЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУҒА ҚАТЫСУ НЫСАНДАРЫ

Айгерім Мұхатайқызы Немеребаева
М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ Университетінің докторанты,
Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы;e-mail: aigerim_nm@mail.ru

Түйін сөздер: *коммерциялық құпия, сауда құпиялары, ноу-хау, өндіріс құпиялары, жабық ақпарат, ашылмаған ақпарат, құпия ақпарат, құпиялылық, жосықсыз бәсекелестік, коммерциялық құпияны қорғау.*

Аннотация. *Мақалада еліміздегі әлеуметтік коммуникация тетіктерінің жетілдірілуіне және заманауи технологиялардың дамуына байланысты қалыптасқан азаматтардың мемлекет істеріне қатысу нысандары қарастырылған. Азаматтардың мемлекет істеріне қатысу нысандарын биліктің үш тармақтары бойынша саралау тиімділігі анықталған. Жасалған талдау негізінде мақалада қарастырылатын конституциялық құқықты жетілдірілуі тиімді үрдіс болып табылатындығы және өз тиімділігін дәлелдегендігі туралы айтылған.*

Автордың пайымдауынша, азаматтардың мемлекет істеріне қатысудың жаңа нысандарының қалыптасуы қоғамда орын алған саяси үрдістерге барынша көп адамдардың тартылуына ықпал етеді. Бұл нәтижені Қазақстан Республикасында халық билігін жүзеге асыру қағидаттарының дамуына ықпал етуші фактор ретінде оң бағалау керек. Заманауи ақпарат-

тық және телекоммуникациялық технологиялардың даму заманда мемлекетке «кері байланыс» арналарынан халықтан түсетін сауалдарды қабылдап, өңдейтін, сонымен қатар, оларға тез арада жауап беруді қамтамасыз ететін барынша жаңа технологиялары пайда болды. Коммуникация құралдарының, нақты айтқанда дамуы Интернет желісінің дамуы азаматтардың мемлекет істеріне қатысудың жаңа нысандарының енгізілуіне, ал қолданыстағы нысандардың жетілдірілуіне ықпал етеді, олардың сипаттамалары келесідей: көпшілік билігінің өкілдері қоғамға жақындай түсті, осыған дейінгі ара қатынастарда орын алған коммуникация лық кедергілер жойылды, тұрғын халықтың барынша көп саны басқару үрдісіне тартылуда.

Сонымен қатар, автор мақалада жергілікті деңгейде партиялардың қызметі азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысу құқығын жүзеге асырылуының кепілдіктерінің бірі болып табылады, себебі халық партия өкілдерін өзі сайлайды деген пікір келтірген.

ФОРМЫ УЧАСТИЯ ГРАЖДАН В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ

Немеребаева Айгерим Мухатаевна
Докторант Университета КАЗГЮУ им М.С. Нарикбаева,
г. Нур-Султан, Республика Казахстан;e-mail: aigerim_nm@mail.ru

Ключевые слова: *участие граждан в делах государства, разделение властей, политические права граждан.*

Аннотация. *В статье рассматриваются формы участия граждан в общественных делах, возникшие в нашей стране в связи с совершенствованием механизмов социальной коммуникации и развитием современных технологий. Было отмечено, что необходимо эффективно разграничивать формы участия граждан в государственных делах по трем ветвям власти. В статье на основе анализа констатируется, что совершенствование форм участия граждан в общественных делах - процесс действенный и доказавший свою эффективность.*

По мнению автора, появление новых форм участия граждан в общественных делах будет способствовать большему вовлечению в политический процесс в обществе. Этот результат следует рассматривать как положительный фактор, влияющий на развитие принципов народной власти в Республике Казахстан. С развитием современных информационных и телекоммуникационных технологий в государстве появились новейшие технологии, позволяющие получать и обрабатывать запросы населения по каналам «обратной связи», а также оперативно реагировать на них. Развитие средств коммуникации, в частности, развитие Интернета, способствует внедрению новых форм участия граждан в общественных делах и совершенствованию существующих.

Кроме того, автор утверждает, что деятельность партий на местном уровне является одной из гарантий реализации права граждан на участие в управлении общественными делами, поскольку народ избирает представителей партий.

FORMS OF PARTICIPATION OF CITIZENS IN PUBLIC ADMINISTRATION

Nemerebayeva Aigerim Mukhataevna
PhD candidate M.S. Narikbaev KAZGUU University,
Nur-Sultan, the Republic of Kazakhstan;e-mail: aigerim_nm@mail.ru

Keywords: *participation of citizens in state affairs, separation of powers, political rights of citizens.*

Abstract. *The article examines the forms of citizens' participation in public affairs that have arisen in our country in connection with the improvement of the mechanisms of social communication and the development of modern technologies. It was noted that it is effective to distinguish between the forms of citizens' participation in public affairs in three branches of government. Based on the analysis, the article states that improving the forms of citizens' participation in public affairs is an efficient process that has proven its effectiveness.*

According to the author, the emergence of new forms of citizen participation in public affairs will contribute to greater involvement in the political process in society. This result should be considered as a positive factor influencing the development of the principles of people's power in the Republic of Kazakhstan. With the development of modern information and telecommunication technologies,

the state has developed the latest technologies that allow receiving and processing requests from the population through «feedback» channels, as well as promptly reacting to them. The development of means of communication, in particular the development of the Internet, promotes the introduction of new forms of citizen participation in public affairs and the improvement of existing ones.

In addition, the author claims that the activity of parties at the local level is one of the guarantees of the realization of the right of citizens to participate in the management of public affairs, since the people elect representatives of the parties.

Кіріспе. Қазақстан Республикасы Конституциясының 1-бабының 1-бөлігіне сәйкес Қазақстан Республикасы демократиялық мемлекет болып табылады[1]. Демократиялық тәртіп дегеніміз халық мемлекеттік билікті жүзеге асыруға қатысатын саяси тәртіптің бір түрі, осындайда шешімдер халықтың аз бөлігінің мүдделерін есепке ала отырып көпшілікпен қабылданады[1]. Яғни, қоғамның әрбір мүшесі мемлекеттік биліктің жүзеге асырылуына қатысады. Әйгілі ресейлік заңгерлер Е.И. Козлова және О.Е. Кутафин орынды атап өткендей, «кез келген қоғамдастықтың, қауымдастықтың, соның ішінде мемлекеттік қауымдастықтың құқығы – демократиялық бастаулардың ажырамас қасиеті болып табылады»[1, 24 б.].

Мақаланы жазу барысында саясаттану-салыстыру, хронологиялық және бақылау әдіс әдістері қолданылды.

Талқылау. Қазақстан Республикасының Конституциясында азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысу құқығы «Адам және азамат» деп аталатын екінші тарауына енгізілген 33-бабында бекітілген. Атап айтқанда, еліміздің азаматтары мемлекет істерін басқаруға тікелей өздері немесе (және) өз өкілдері арқылы қатыса алады, жеке өздері мемлекеттік органдарға жүгіне алады, сонымен қатар, олардың аталған құқықты өз өкілдеріне жүктей алу құқығы да көзделген.

Конституцияның аталған бабына сәйкес Республика азаматтарының мемлекеттік қызметке бірдей қол жеткізе алу құқығы да көзделген, осындайда мемлекеттік қызметшіге қойылатын талаптар тек лауазымды міндеттердің сипаттамасына ғана байланысты және заңмен белгіленеді деген ереже көзделген. Бұл конституциялық құқық азаматтарға мемлекет тарапынан қабылданатын шешімдерге ықпал етуге және өз елдерінің саяси өміріне белсенді қатысуға мүмкіндік береді.

Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактінің 25-бабында әрбір азамат нәсіл, дін, тіл, саяси және өзге де нанымдар, ұлттық және әлеуметтік шығу тегі, мүлікті жағдайына, туылған жері мен өзге де жағдайына байланысты және қандай да бір шектеулерсіз мемлекеттік істерді жүргізуге тікелей өзі немесе өзі еркін таңдаған өкілдері арқылы қатысуы туралы ережелер көзделген, сонымен қатар, осы құқықты жүзеге асыру кезінде адамды кемсітуге болмайтындығы және мемлекет істерін басқаруды басқа адамдар арқылы да жүзеге асыруға болатындығы туралы да айтылған[2].

Әлеуметтік-экономикалық даму мәселелерін, нормативтік-құқықтық актілердіңжобаларын және өзге де қоғам үшін маңызы бар шешімдерді көпшілік болып талқылау, қоғамдық (көпшілік) тыңдаулар, халықтың құқық шығармашылығы немесе азаматтық бастамашылығы, қоғамдық пікірді сұрастыру, т.т. – осы аталған іс-әрекеттердің барлығы азаматтардың мемлекеттің істерін басқаруға қатысудың нысандары болып табылады.

Еліміздегі соңғы жылдардың ішінде қалыптасқан азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысудың жаңа нысандарын санаттар бойынша бөлген абзал. Және осындай классификацияның негізінде биліктің тармақтарға бөліну қағидаты орын алған. Тиісінше, азаматтардың мемлекет істерін қатысудың заң шығарушылық билік саласында, атқарушы билік саласында және сот билігінде көрініс алған.

Азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысудың биліктің түрлі тармақтары бойынша қазіргі нысандарын қарастырсақ.

1. Азаматтардың биліктің заң шығарушылық тармағында мемлекет істеріне қатысуының нысандары. Осындайда екі нысанды атауға болады:

- азаматтардың заң шығарушылық билік органдарын қалыптастыруға қатысуы;
- азаматтардың заң шығаруға қатысуы.

Азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысудың заманауи нысандары заң шығарушы билік органдарын қалыптастыруды өз қолданысын тапқан жоқ, алайда азаматтардың заң шығару ісіне қатысуын қамтамасыз етуде белсенді түрде қолданылады.

1.1. Азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысуының нысаны ретінде халық бастамашылығы (заң шығарушылық, құқық шығару) азаматтар тарапынан заңның неме-

[1] *Қазақстан Республикасының Конституциясы(1995 жылы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданған) // http:adilet.zan.kz*

[2] *Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіні ратификациялау туралы Қазақстан Республикасының 2005 жылғы 28 қарашадағы N 91 Заңы. http://adilet.zan.kz*

се өзге де нормативтік құқықтық актінің жобасын әзірлеуде және оны уәкілетті органға қарастыру және қабылдау үшін енгізуден көрініс табады.

1.2. Қазақстан Республикасы азаматтарының заң жобаларын талқылауға қатысуын демократиялық заң шығарушылықтың бір нысан ретінде қарастыра аламыз. Заң жобаларын талқылауға азаматтық қоғам өкілдері келесі құралдарды қолдану арқылы қатыса алады: қоғамдық бірлестіктерге қатысу арқылы, коммерциялық емес үкіметтік ұйымдар, коммерциялық ұйымдар, Үкіметтің ресми сайты (e-gov.kz) арқылы.

1.3. Азаматтар сарапшылар ретінде жұмыс топтарына, комитеттерге, сарапшылар кеңестеріне қатыса алады.

Қазақстан Республикасы Президентінің «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Жолдауында мемлекет басшысы жергілікті басқару институтын жетілдіріп, тиісті Тұжырымдаманы қабылдау керектігі туралы айтқан. Атап айтқанда, Жолдауда жергілікті басқарудың қаржылық мүмкіндіктерін нығайтып, тиісті нормативтібазаны әзірлеу керектігі туралы айтылған. Және елімізде жергілікті басқару және жергілікті өзін өзі басқару өкілеттіктерін шектеп, жергілікті өзін өзі басқарудың (жиындардың, жиналыстардың) өкілеттіктерін нығайту қажеттілігі туралы да айтылған[3].

2. Мемлекеттік қызметте еңбек ету және сайлау құқығын жүзеге асырылуы. Мәселен, елімізде мемлекеттің лауазымды тұлғаларының қызметіне баға беру жөніндегі жоба жүзеге асырылуда. Осы жоба шеңберінде азаматтар мемлекеттік билік өкілдерін бағалау үшін тиісті сауалнама парағын толтырады, сауалнаманың қорытындысы бойынша тиісті тұжырым әзірленеді.

Біздің пайымдауымызша, билік органдарының қызметін бағалау технологияларын қолдану азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысудың аса перспективті бағыттарының бірі болып табылады.

Сенім - қоғамдық қатынастардың негізін қалаушы элементтерінің бірі. Сенім жоқ болған кезде ешбір қоғам дамып, өрлемеуші еді. Қоғамдағы сенім деңгейі төмендей бастаған кезде жағдайға мемлекет белсенді араласып, сенім деңгейін арттыру үшін барынша күш жұмсалады. Американдық әлеуметтанушы Т.Парсон атап өткендей, әлеуметтанушылық өз өзіне жетушілік (қоғамның өз өзін жеке бір жүйе ретінде сақтауы) орын алу үшін қоршаған ортамен өзара алмасу қарым - қатынастарының тұрақты сипаттамасымен де, сондай - ақ қоғам мен тұлға арасындағы ерекше тұрақты қарым - қатынастарының орын алуы арқылы да қамтылуы тиіс. «Қоғам тек өзінің барабар қоғамның әлеуметтанушылық қызмет етуіне енгізілген «салымы» болатындығына сенім арта алған кезде ғана өз өзіне жетуші механизм бола алады», - деп жазады ол өзінің «Қазіргі қоғамдар жүйесі» деп аталатын кітабында [2, 11 б.].

Сөйтіп, жоғарыда айтылғанның негізінде мемлекетке деген сенім қоғамның қызмет етуінің негізін қалаушы шарттарының бірі. Институционалды сенім білдіру жалпы қоғамға деген әлеуметтанушылық тұрақтылықты қамтамасыз етеді.

3. Азаматтардың сот билігі саласында мемлекет істерін басқаруға қатысу нысандары.

Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес азаматтардың әділсотты жүзеге асыруға қатысудың тек бір ғана нысаны көзделген – ол алқабилер ретінде сотқа қатысуы.

Айтылғанның негізінде келесі тұжырымдамаларды түйіндеуге болады.

Азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысу құқығы кез келген мемлекеттің саяси тәртібін сипаттайтын негізгі саяси құқық болып табылады. Біздің елімізде осы конституциялық құқық Қазақстан Республикасының Конституциясында бекітілген демократиялылық қағидатын жүзеге асырудың негізі болып табылады. Ресей Федерациясының Конституциялық сотының судьясы Н.С.Бондарь орынды атап өткендей «азаматтың саяси бостандығының көрінісі болумен қатар мемлекет істерін басқаруға қатысу құқығы елдегі жағдайға жеке ықпал етумен байланысты тек субъективті құқықты ғана сипаттамайды, сонымен қатар, ол көпшілік билігінің тиімді әрі тұрақты ұйымдастырылу жүйесіне деген қажеттілікті білдіреді». Расында да, халықта билікке ықпал етудің пәрменді құралдары болғанда қарулы аттанулар, наразылық акциялары сынды мемлекет істерін басқаруға қатысудың тұрақсыздандырғыш тетіктерін, құралдарын пайдаланудың қажеттіліктерін жоққа шығарады [3,19 б.].

Ақпараттық технологиялар Қазақстан Республикасында екпінді түрде дамып келе жатқан жаңа енгізілімдердің бірі. Мемлекет Басшысының тапсырмасына сәйкес мемлекеттік қызметтерді көрсету барысында тұрғын халықтан талап етілетін құжаттарды қысқарту жөніндегі жұмыс жүргізілуде. www.egov.kz атты «электронды үкімет» порталында мемлекеттік қызметтердің дұрыс көрсетілуіне қатыстырылған министрліктермен қатар Қазақстан Республикасының Жоғарғы соты мен сот жүйесі де мүдделі әрі жауапты. Атап айтқан-

[3] *Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2020 жылғы 1 қыркүйек — Қазақстан Республикасы Президентінің ресми сайты (akorda.kz)https://www.akorda.kz/*

да, «Жетімдер мен ата-ана қамқорлығынан айырылған балаларды әлеуметтік қамсыздандыру үшін құжаттарды ресімдеу», «азаматтық хал актілерін тіркеу: тууды, неке жасауды, некені бұзуды, әкелікті, ер баланы асырап алуды, (қыз баланы асырап алуды) анықтау, ТАӘ ауыстыру, тұлғаның өлімін тіркеу үшін арыз беру» сынды және т.б. электронды мемлекеттік қызметтерді жүзеге асыру үшін сот актілерінің ұсынылуы талап етіледі. Ол үшін ақпараттық жүйелерді біріктіру арқылы Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотының жанындағы Соттардың қызметін қамсыздандыру жөніндегі департаментімен мемлекеттік атқару органдары мен ҚР Жоғарғы Соты арасындағы сот шешімдерін ұсыну бойынша өзара әрекеттестікті ұйымдастыру жөніндегі жұмыс жүргізілуде. Осындайда кез келген тұлға электронды цифрлік қол қоюды алғаннан кейін www.egov.kz сайтына кіріп, қажетті ақпарат ала алады [4,7 б.].

«ТӨРЕЛІК» жүйесін, Сот кабинетін және сот процестерінің аудио/бейне-жазу жүйелерін біріктіру соттың ашықтығын арттыру жөніндегі пәрменді құрал болып табылады және процестік бұзушылықтарды жоққа шығарады. Заманауи технологиялардың сот жүйесіне енгізілуі және олардың сот ісін жүргізу барысында қолданылуы бюрократиялық кедергілерді жояды, сот жүйесінде қызмет ететін қызметкерлердің азаматтармен байланыстарын ең аз мөлшерде болуын көздейді, ол өз кезегінде сыбайлас жемқорлық фактілерінің алдын алып, азаматтардың уақыты мен қаражатын үнемдейді, ел тұрғындары үшін сот жүйесінің ашықтығына және оның барынша қол жетімді болуына ықпал етеді дегім келеді.

Сонымен қатар, жергілікті деңгейде партиялардың қызметі азаматтардың мемлекет істерін басқаруға қатысу құқығын жүзеге асырылуының бір түрі болып табылады, себебі халық партия өкілдерін өзі сайлайды. Партияға қатысу арқылы азаматтар халықтың тұрғылықты жері бойынша, жергілікті өмірдің барлық салаларында жергілікті басқаруды жүзеге асырады. Олар саяси партия арқылы өз еркін білдіреді және солай саяси үрдіске тартылады және сол арқылы қоғамның саяси өміріне қатысу мүмкіндігіне ие болуда. Атап айтқанда, партияны интернет ғаламторында насихаттау стратегиясы әзірленген, «Электронды партия» жобасы іске қосылып, сайт жаңартылатын болады, әлеуметтік желілерде жүйелі негізде жұмыс жүргізіледі.

Бүгінгі күні бастауыш партиялық ұйымдар аймақтардағы бүкіл саяси жұмыстың орталықтарына айналды. Бастауыш партия ұйымдары партияның іргетасы деп білеміз, өйткені оларға партияның қызметіндегі басымдықтар мен бастамаларды насихаттау, тұрғын халықты қолдап, оларға көмек көрсету, партияның құрамын нығайту жөніндегі негізгі салмақ жүктелген, сондай - ақ, бастауыш партиялық ұйымдарда партияның Көшбасшысы белгілеген міндеттерді жүзеге асыру жөніндегі негізгі жұмыс жүргізілуде. Сондай-ақ, дәл осы бастауыш партиялық ұйымдарда партиялық бастамалар қалыптасады. Партияның Орталық аппаратының қоғамдық қабылдау бөлмесінде орталық мемлекеттік органдардың басшылары азаматтардың өтініштерін қарап, тиісті шешім қабылдайды, тиісті министрліктердің төрағалары тарапынан қабылдаулар жүргізіледі.

Қазіргі кезде партиялар елдің саяси өмірінде басты ролді атқаруда, жалпы игілікке қол жеткізу әрі барлықтары үшін қолайлы болып табылатын сындарлы шешімді қабылдау мақсатында белсенді саяси сұхбат құруда.

Партияның облыстық филиалдарының төрағалары –облыс әкімдері адамдарды қабылдап, олардың көкейкесті мәселелері бойынша тиісті шешім тауып, көмектесуде[4].

Мемлекеттік және құқық қорғау органдары басшыларының келісілген кестелеріне сәйкес Партияның орталық аппаратында Қоғамдық қабылдау бөлімінде мемлекеттік органдардың басшылары азаматтардың қабылдауларын жүргізді. Сондай - ақ, Орталық аппараттың Қоғамдық қабылдау бөлімінде Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігімен бірлесіп «Үзіліссіз байланыс» жобасы жүзеге асырылуда. Қабылдаулар барысында осы ведомствоның мамандары түрлі санаттағы адамдарды қабылдады (зейнетақымен, еңбекпен қамсыздандыру мәселелері, балаларға жәрдемақы төлеу және т.б. мәселелер бойынша). Сонымен қатар, азаматтарға Банк омбудсманы мен заңгерлер «Сіздің халықтық кеңесшіңіз» жобасының шеңберінде азаматтарға ақысыз кеңестер берілді. Осының бәрі азаматтардың мемлекет істеріне қатысуының көрінісі болып табылады. Бұл үрдіс ұзақ мерзімді перспективаға созылады деген ойдамыз, ол осы мақала аясында өрбіген тақырып өзекті болып табылатындығын білдіреді.

Республикалық деңгейдегі мемлекеттік қызметке қызметкерді қабылдамас бұрын кем дегенде бір айлық тағылымдаманы белгілеу орынды болар еді, сол кезде жас мемлекеттік қызметшілер еліміз үшін атқарар жұмыс ауқымын, жұмыс барысында қол жеткізетін мақсатты, оған жету әдістерін белгілеп, сонымен қатар жұмыс істейтін ведомствоның

[4] *Нұр-Отан партиясының есебінен «Nur Otan» азаматтарды онлайн режимінде қабылдауды бастайды. «Нұр-Отан» партиясының доктринасы. https://nurotan.kz/news/news-detail/268229?lang=kz*

негізгі басым бағыттарынан егжей-тегжейлі хабардар болып, өз жұмысына қатысты тиісті нормативтік құқықтық актілерді оқып білсе деген талаптар белгіленсе, себебі мемлекеттік қызметшілердің қызметі - азаматтардың мемлекеттік істерді басқаруға қатысу құқығының жүзеге асырылу нысаны және қоғам өмірінің деңгейі және сапасы мемлекеттік қызметтің сапалы жүзеге асырылуына байланысты болып табылады.

Зерттеуімізді қорытындылай келе мынадай тұжырымдарға қол жеткіздік:

- біріншіден,елімізді басқаруға Үкіметтік емес сектордың белсенді мүшесі болу арқылы қатысуға болады.

- екіншіден, ел басқаруда заманауи технологияларды дамыту қарастырылатын конституциялық құқықты жүзеге асырудың нысандарын жетілдірудің алғышарттары болып табылады.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Козлова Е.И. Эволюция концептуальных основ народовластия в РФ - М.: Юридическая литература, 2015.- 250 с.

2. Talcott Parsons. The System of Modern Societies, 1971.ТолкоттПарсонс: Система современных обществ. Перевод на русский язык: Седов Л.А.иКовалевА.Д. - М.:1998. // Электронная публикация: Центр гуманитарных технологий. – URL:https://gtmarket.ru/laboratory/basis/5395. 20.10.2020 г.

3. Бондарь Н.С., Джагарян А.А. Правосудие: ориентация на Конституцию. М.: Норма :Инфра-м, 2018. - 224 с.

4. Омаш Серғазы. Электронды сот төрелігін дамыту - заман талабы [Text]: ҚР-ның Жоғарғы соты сот төрелігінің ашықтығы мен қолжетімділігін арттыру мақсатында Сот жүйесін 2020 жылға дейін ақпараттандыру тұжырымдамасы // Айқын. - 2015. - 23 қаңтар. - 7 б.

REFERENCES

. Kozlova E.I. Jevoljucija konceptual'nyh osnov narodovlastija v RF - Moskva, «Juridicheskaja diteratura» 2015.250 s.

2. Talcott Parsons. The System of Modern Societies, 1971. Tolkott Parsons: Sistema sovremennyh obshhestv. Perevod na russkij jazyk: L. A. Sedov i A. D. Kovalev. — M., 1998. // Jelektronnaja publikacija: Centr gumanitar nyh tehnologij. – 09.2012. URL: https://gtmarket.ru/laboratory/basis/5395

3. N.S. Bondar', A.A. Dzhagarjan. Pravosudie: orientacija na Konstituciju. M.: Norma : Infra-m, 2018. 224 s.

4. Omash Sergazy. Jelektrondy sot tөreligin damytu - zaman talaby [Text] : ҚR-nyң Zhoғarғy soty sot tөreliginiң ashyқtyғy men қolzhetimdiligin arttyru maқsatynda Sot zhүjesin 2020 zhylғa dejin aқparattandyru tұzhyrymdamasy // Ajқyn. - 2015. - 23 қaңtar. - 7 b.